

1.

Láhka**sámedikkis addojuvvon lága nuppástuhttimis**

Riikkabeivviid mearrádusa mielde

gomihuvvo sámedikkis addojuvvon lága (974/1995) 18 e—18 i, 23 a, 26 b, 26 d ja 27 a §, 42 a ja 42 b §, dakkárin go dain leat 18 e—18 i, 42 a ja 42 b § lágas 1725/1995, 23 a ja 27 a § lágas 1279/2002 ja 335/2020, 26 b § lágain 1279/2002 ja 852/2020, sihke 26 d lágas 1279/2002,

rievdaduvvo 1 — 4, 4 a, 5—16, 18, 18 a, 18 d, 19—25, 25 a, 26, 26 a, 27—31, 31 a, 31 c, 31 h, 32, 34, 35, 38—40 ja 40 c §, 5 kapihttala bajilčálus, 41 §, 6 kapihttala bajilčálus, 42 ja 43 §, dakkárin go dain leat 1, 21, 22, 24, 25, 25 a, 26, 26 a, 27, 28, 31, 31 a, 31 c, 31 h, 34, 35 ja 40 c § lágas 1279/2002, 4 a § lágas 335/2020, 5, 13, 15, 20, 30 ja 43 § muhtimassii lágas 1279/2002, 9 § muhtimassii lágas 626/2011, 16, 18 a, 18 d ja 42 § lágas 1725/1995, 18 § muhtimassii lágas 1026/2003, 23 § lágain 1279/2002 ja 335/2020, 40 § lágain 1279/2002 ja 852/2020, sihke 41 § lágas 852/2020, sihke

lasihuvvo láhkii ođđa 9 a, 9 b, 17 a, 17 b, 25 b, 41 a—m, 43 a ja 43 b § ja čuovus čuovvovaččat:

1 kapihttal

Oppalaš njuolggadusat

1 §

Lága ulbmil

Sápmelaččain eamiálbmogin lea iešmearridanrievttiset ollašuttima várás sámiid ruovttuguovllus iežaset giela ja kultuvrra iešmearrideapmi dan mielde go dán lágas ja ja eará sajés lágas mearriduvvo. Dáid iešmearridanbargguid várás sápmelaččat válljejit iežaset iešmearridanrievtti ollašutedettiin válggas gaskavuodasteaset sámedikki.

Sámediggi doaibmá riekteministeriija hálddahussuorggis.

2 §

Stáhta ekonomalaš ovddasvástádus

Stáhta bušeahtas galgá várret doarvái mearreruhta dán lágas dárkkuhuvvon bargguide.

3 §

Vuoigatvuohta šaddat merkejuvvot válgalogahallamii

Vuoigatvuohta šaddat merkejuvvot válgalogahallamii lea olbmos, guhte atná iežas sápmelažžan, dainna eavttuin, ahte:

1) olmmoš ieš dehe anjke okta su váhnemiin, áhkuin ja ádjáin dehe máttaráhkuin ja -ádjáin lea oahppan sámegiela vuosttaš giellanis; dehe

2) anjke okta su váhnemiin lea merkejuvvon dehe leamaš merkejuvvon jienastanvuoigatvuodalažžan ođđajagimánu 1 beaivve 2027 dehe dan maŋŋel ordnejuvvon sámedikki válggas.

Válgalogahallamii merkema gáibádussan lea maiddá, ahte dán lágas mearriduvvon agi, riikkavulošvuoda ja álbmotregistara jienastanvuoigatvuodalačča eará eavttut ollašuvvet.

4 §

Sámiid ruovttuguovlu

Sámiid ruovttuguovlluin dárkkuhuvvo čuvvosa gártii merkejuvvon guovlu, mii sisdoallá Eanodaga, Anára ja Ohcejoga gielddaid guovlluid ja Soađegili gielddas Sámi bálgosa guovllu.

4 a §

Hálddahusrievttálaš njuolggadusaid guoskadeapmi

Sámediggái ja dan doaibmaorgánaide guoskaduvvojit hálddahusláhka (434/2003), eiseválddiid doaimma almmolašvuodas addojuvvon láhka (621/1999), arkiivaláhka (831/1994) ja láhka elektrovnnalaš áššiid dikšumis eiseváldedoaimmas (13/2003), juos dán lágas ii nuppe ládje mearriduvvo.

2 kapihttal

Sámedikki barggut

5 §

Sámedikki almmolaš doaibmaváldi

Sámedikki doaibman lea mearridit sápmelaččaid iežaset giela, kultuvra ja sajádaga eamiálbmogin guoskevaš áššiin ja dikšut bargguid, mat dáidda laktásit. Eará áššiin sámediggi ovddida sápmelaččaid iešmearridanvuoigatvuoda ollašuvvama.

Sápmelaččaid iešmearridanvuoigatvuodaid ollašuhhtima várás sámediggi oassálastá ráddádallan- ja ovtasdoaibmangeatnegasvuoda mielde 9 §:s oaivvilduvvon áššiid válmastallamii ja mearrádusa dahkamii. Doaimmaidasas gullevaš áššiin sámediggi sáhtta dahkat eiseválddiide álgagiid ja evttohusaid sihke addit cealkámušaid, ovdánahttit ja hálldašit sámi kultuvrra sihke miedihit ruhtadeami.

Sámegiela ja kultuvrra bajásdoallama ja ovdánahttima dorvvasteami várás sámediggi doaibmá sámeoahpahusa ja -skuvlejumi áššedovdin ja ovddida daid ovdánahttima ollislašvuohtan.

Doaibmaváldásis gullevaš áššiin sámediggi geavaha mearrádusválddi dego dán lágas dehe dehe eará sajés lágas mearriduvvo.

Bargguidasas gullevaš áššiin sámedikki ferte oasistis dorvvastit vuodđovuogatvuodaid ja olmmošvuogatvuodaid ollašuvvama. Sámediggi gálga meannudit buot olbmuiguin ovtaveardásaččat ja sohkaбелиid dásseárvvu ovddidettiin dađi mielde go lágain dárkileappot mearriduvvo.

Sámediggi nanne doaimmas várás bargoortnega.

6 §

Sápmelaččaid ovddasteapmi

Sámediggi ovddasta sápmelaččaid álbmotlaš ja riikkaidgaskasaš bargguinis.

7 §

Muitalus

Sámediggi gárvvista jahkásaččat riikkabeivviide muitalusa das, mii mearkkašahtti lea dáhpáhuvvan ovdáneamis áššiin, mat gusket sápmelaččaid. Muitalus sáhtta doallat sisttis evttohusaid doaibmabijuin, mat dárbbášuvvojit sápmelaččaid vuoigatvuodaid dorvvasteami várás.

8 §

Mearreruđaid juohkin

Sámediggi mearrida sámedikki iežas bargguide čujuhuvvon ruhtaváriid geavaheamis. Sámedikki mearrádussii ruhtaváriid geavaheamis iežas bargguide ii oaččo ohat nupástusa váidalemiin.

Sámediggi mearrida doarjagiin, mat juolluduvvojit sámedikki bokte. Barggu divššodettiinis sámediggi doaibmá stáhtaveahkkeiseváldin. Doarjagat, mat juolluduvvojit sámedikki bokte, galget gullat sápmelaččaid giela ja kultuvrra iešmearrideami ollái. Stáhtaráđi ásaheamiin sáhttet addojuvvot dárkilit njolggadusat, mat gusket doarjagiid juolludeami meannudemiide sámedikki bokte.

Sámedikki miedihan doarjagiidda guoskaduvvo stáhtadoarjjaláhka (688/2001).

9 §

Ovttasdoaibman- ja ráđđádallangeatnegasvuohta

Eiseválddit ja earát, mat doaimmaheaddjit almmolaš hálldahusdoaimma, ráđđádallet sámedikkiin válmastaladettiin láhkaásaheami, hálldahuslaš mearrádusaid ja eará doaibmabijuid, main sáhtta leat earenoamáš mearkkašupmi sápmelaččaide, viggamuššan oažžut

ovttamielalašvuoda sámedikkiin dehe oažžut sámedikki miehtama ovdal mearrádusa dahkama. Ovttasdoaimman- ja ráđđádallangeatnegasvuohta guoská sámiid ruovttuguovllus doaibmabijuid, mat ollašuttit dehe váikkusaidis bealis ollet dohko sihke eará ládje váikkuhit earenoamážit sápmelaččaid gillii dehe kultuvrii dehe sin sajádahkii dehe vuoigatvuođaide eamiálbmogin ja mat gusket:

- 1) guovlluid geavaheami;
- 2) stáhtaeatnama, suodjalanguovlluid ja meahcceguovlluid dikšuma, geavaheami, suodjalandoaimmaid ollašuttima, láigoheami ja luobaheami;
- 3) ruvkeminerálaid sisttisdoallan gávdnosa ohcama ja dainna ávkástallama sihke golledoidima, mii dáhphuvvá stáhta eana- ja čáhceviidodagain;
- 4) ealáhusa, mii gullá sápmelaččaid kulturhápmai, lálkaásahuslaš dehe hálldahuslaš nuppástusa;
- 5) doaimmaid, mat gieđahallet luonddu mánggahápmásašvuoda ja dálkkádatrievdama;
- 6) sámegielalaš árrabajásgeassima sihke sámegielalaš ja sámegiela oahpahusa ovdánahttima;
- 7) sámegielalaš sosiála- ja dearvvašvuoda bálvalusaid ollašuttima ja ovddideami;
- 8) sámedikki resurssaid ja eará doaibmaeavttuid dorvvasteami ja ovdánahttima; dehe
- 9) eará sullasaš ášši, mii váikkuha sápmelaččaid gillii, kultuvrii dehe sin sajádahkii dehe vuoigatvuođaide eamiálbmogin.

9 a § Sápmelaččaid vuoigatvuođaid vuhtiiváldin eiseválddiid ja eará almmolaš hálldahusbargguid dikšuid barggus

Eiseválddit ja eará almmolaš hálldahusbargguid doaimmaheaddjit galget 9 §:s dárkkuhuvvon doaibmabijuid plánedettiin ja ollašutedettiin vugiid mielde, mat leat anus:

- 1) ovddidit sámegielaid bajásdoallama ja ovdánahttima sihke sápmelaččaid vuoigatvuođa ja eavttuid bajásdoallat ja ovdánahttit sin iežaset kultuvrra, maidda gullet árbevirolaš ealáhusat; ja
- 2) geahpidit doaibmabijuideaset mielddisbuktin negatiivvalaš váikkusaid sámegielaide ja sápmelaččaid vuoigatvuhtii ja eavttuide bajásdoallat ja ovdánahttit sin iežaset kultuvrra, maidda gullet árbevirolaš ealáhusat.

9 b § Meannudeapmi ovttasdoaimmamis ja ráđđádallamiin

Eiseválddit ja eará almmolaš hálldahusbargguid doaimmaheaddjit almmuhit sámediggái nu jođánit go vejolaš álggahettiineaset bargama 9 §:s dárkkuhuvvon áššiin. Juos gažaldat lea bissovašlundosaš doaimmas, almmuhus galgá dahkkojuvvot áiggebáale ovdal ráđđádallama ordnema. Eiseválddit ja eará almmolaš hálldahusbargguid dikšu bealit almmuhit sámediggái, guđe mearrebeaivvi rádjái sámediggi galgá almmuhit mielalašvuoda ráđđádallat áššis. Mearreáigi galgá leat govttolaš ja das sáhtá vállojuvvot vuhtii ášši hohpolašvuoha.

Liibba geavakeahtá guođđin ii eastte eiseválddi dehe almmolaš hálldahusbarggu doaimmaheaddji joatkimis ášši gieđahallama.

Sámedikkis lea vuoigatvuohta oažžut čálalaš čilgehusa áššis, masa gullet 9 a §:s dárkkuhuvvon áššit ja dáid plánat ovdal ráđđádallamiid. Sámediggái galgá várrejuvvot govttolaš áigi ráhkkanit ráđđádallamiidda. Ovttasdoaimman galgá álggahuvvot ja

ráddádallamat galget ollašuohttojuvvot rehálaš mielain ja rivttes áigái nu, ahte ášši loahppabohtosi lea vejolaš váikkuhit ovdal ášši čoavdima.

Ollašuohtton ráddádallamiin galgá gárvvistuvvot beavdegirjji. Beavdegirjái girjejuvvot oassebeliid oainnut áššis ja ráddádallamiid loahppabohtos.

3 l kapihttal

Doaibmaáigodat, doaibmaorgánat ja doaibma

10 §

Čoakkádus ja doaibmaáigodat

Sámediggái gullet 21 lahtu ja njeallje várrelahtu, geat válljejuvvot sámedikki válggas njealji jagi doaibmaáigodahkii, mii álgá válgajagi juovlamánu 1 beaivve. Sámedikkis galget leat unnimusat guokte lahtu ja okta várrelahtu Eanodaga, Anára ja Ohcejoga gielddas ja Soadegili gieldda Sámi bálgosa guovllus. Loahppa 13 lahtu válljejuvvot jietnameari vuodul, dattetge nu, ahte unnimusat vihtta lahtu fertejit leat sápmelaččaid ruovttuguovllus.

Stáhtaráđdi mearrida sámedikki válgga bohtosa vuodul sámedikki lahtuid ja várrelahtuid doaimmaidaset, miedihha bivdagis earu doaimmas ja mearrida namuhuvvon válgga bohtosa vuodul odđa lahtu ja várrelahtu dan sadjái, gii lea válgaáigodaga áigge heaitán leame lahttu dehe várrelahttu.

Sámedikki lahtu ja várrelahtu manahettiin 22 §:s dárkkuhuvvon válgadohkálašvuoda doaibmasis, stáhtaráđdi galgá sámedikki álgagis gávnnaht su luohttámušdoaimma nohkan.

11 §

Sámedikki ságadoalli ja várreságadoallit

Sámediggi vállje gaskavuodastis ságadoalli ja guokte várreságadoalli.

Válljemis ferte dakkaviđe almmuhit riekteministerijai.

Ságadoalli ja várreságadoallit doaibmet bargguineaset váldodoaibmasaččat.

12 §

Čoahkkimiid čoahkkáigohččun

Sámedikki čoahkkin mearrida čoahkkimiiddis doallamis. Čoahkkin galgá dasa lassin gohččojuvvot čoahkkái, juos ságadoalli dehe stivra oaidná dan dárbbášlažžan dehe goalmát oassi lahtuin nu gáibida dihto ášši gieđahallama várás.

Juos sápmelaččaid ruovttuguovllu gielddas dehe guovllus válljejuvvon lahttu ii sáhte oassálastit čoahkkimii, su sadjái galgá gohččojuvvot seamma gielddas dehe guovllus válljejuvvon várrelahtu.

13 §

Sámedikki stivra

Sámediggi vällje gaskavuodastis stivrra, mas leat ságadoalli ja guokte várreságadoalli sihke eanemusat vihtta eará lahtu. Sámediggi vällje gaskavuodastis stivrii guokte várrelahtu. Válljemis galgá dakkaviđe almmuhuvvot riekteministeriijai.

Válgajagi doaibmi stivra joatká barggustis dassáži, go ođđa stivra lea válgga manjel välljejuvvon.

Stivra válmmaštallá áššiid sámedikki čoahkkimii ja ollašuhtá sámedikki mearrádusaid dađi lági mielde go bargoortnegis mearriduvvo dárkileappot.

Sámedikki bargoortnegis sáhtá mearriduvvot stivrra lahtu barggu váldodoaibmasašvuodas.

Sámedikki stivrra lahtun dehe várrelahtun ii sáhte leat válgalávdegotti dehe nuppástusohcanlávdegotti lahttu dehe várrelahttu.

14 §

Eará doaibmaorgánat

Sámediggi ásaha iešgudege válgaáigodaga álggus válgalávdegotti 4 logus dárkkuhuvvon válgga várás. Sámediggi sáhtá ásahtit maidđái eará doaibmaorgánaid sápmelaččaid iežaset giela ja kultuvrra iešmearrideami áššiid dikšuma várás.

Sámedikki válgalogahallanáššiid nuppástusohcanlávdegottis (nuppástusohcanlávdegoddi) mearriduvvo 5 logus.

15 §

Doaibmaválldi geavaheapmi

Sámedikki čoahkkin sihke stivra ja eará doaibmaorgánat geavahit sámedikki doaibmaválldi dađi mielde go dán lágas mearriduvvo ja sámedikki bargoortnegis mearriduvvo.

Sámedikki čoahkkin mearrida prinsihpalaččat mearkkašahtti ja viidát váikkuhusa bukti áššiin, juos ášši hohpolašvuodas ii eará čuovo.

Doaibmaválldi ii oaččo sirdojuvvot 5 § 6 momeanttas, 7 §:s, 10 § 3 momeanttas, 11—14, 18 b, 18 c, 18 j, 20, 25 b, 26 iige 41 §:s dárkkuhuvvon áššiin.

16 §

Doaimmahagat ja bargoveahka

Sámedikkis leat doaimmahagat sihke virge- ja bargosoahpamušgaskavuodain bargoveahka dađi mielde go das mearriduvvo dárkileappot sámedikki bargoortnegis. Sámegiela doaimmahagas mearriduvvo sierra.

Sámedikki virgeolbmuide, virggiide ja virgegaskavuodaide guoskaduvvo, mii stáhta virgeolbmui, virggiin ja virgegaskavuodas guoskaduvvo ja mearriduvvo.

Bargoveaga bálvalusgaskavuoda eavttuin ja daid mearrahuvvamis lea fas fámus dat, maid stáhta bálvalusgaskavuoda eavttuin ja daid mearrahuvvamis ášahuvvo, mearriduvvo dehe sohppojuvvo.

17 a §

Čoahkkimii searvan teknihkalaš diehtosirdinvuogi geavahemiin

Sámedikki bargoortnegis sáhtta mearriduvvot, ahte čoahkkimii sáhtta searvat geavahettiin videoráddádallama dehe eará heivvolaš teknihkalaš diehtosirdinvuogi.

Bargoortnegis sáhttet addojuvvot dárkilit mearrádusat teknihkalaš diehtosirdinvuogi geavaheami meannudeamis.

17 b §

Álggariekti

Unnimusat guovtti čuođi viđalogi mannan háve doaimmahuvvon sámediggeválgga jienastanvuogitvuodalaš sápmelaččas lea riekti dahkat sámediggái álgaga áššis, mii gullá sámedikki bargui.

Dárkilit mearrádusat álggarievtti geavaheamis čuvvojuvvon meannudeamis ja álgaga giedahallamis addojuvvojit bargoortnegis.

18 §

Áššiid giedahallan

Sámedikki čoahkkin dehe eará doaibmaorgána lea mearridanválddalaš, go ságadoalli, várréságadoalli ja unnimustá bealli eará lahtuin leat báikki alde.

Sámedikki ja dan ášahan doaibmaorgána lahttu lea easttalaš oassálastit dakkár mearrádusa dahkamii, mii guoská persovnnalaččat su dehe hálddahuslága 28 § 2 momeanttas dárkkuhan lagasfuolkki dehe dakkárii namuhuvvon paragrafa 3 momeantta mielde bálldalaston olbmo.

Áššit čovdojuvvojit sámedikkis eanetlohkomearrádusain. Juos jienain lea dássálas boadus, ságadoalli jietna čoavdá mearrádusa. Válggas gehččojuvvo válljejuvvon dat, gii oazžu eanemus jienaid. Juos jienain lea dássálas boadus, ášši čovdojuvvo vurbbiin.

3 a kapihttal

Rehketdoallu ja ruhtadoallodárkkisteapmi

18 a §

Rehketdoallu

Sámedikki rehketdollui ja rehketdoalloloahpaheapmái guoskaduvvo dán lágas ášahuvvon áššiid lassin rehketdoalloláhka (1336/1997).

18 d §

Rehketdoallodárkkistanmuitalus

Rehketdoallodárkkistanlága (1141/2015) 3 logu 6 §:s mearriduvvon mearreáiggis spiehkastettiin rehketdoallodárkkisteaddji ferte addit guđege rehketdoalloáigodagas miessemánu loahpa rádjai sámedikki stivrii čálalaš rehketdoallodárkkistanmuitalus, mii galgá, dasa lassin mii rehketdoallolágas mearriduvvo, sisdoallat cealkámuša das, leatgo stáhtadoarjaga geavaheamis doaibmamuitalusas addojuvvon dieđut riektá.

4 kapihttal

Sámedikki válga

19 §

Válgajahki ja válgabiire

Sámedikki válgga várás riika lea oktan válgabiiren.
Sámedikki válga doaimmahuvvo juohke njealját jagi (válgajahki).

20 §

Válgalávdegoddi

Válgalávdegoddi mearrida ohcamušas olbmo merkemis válgalogahallamii ja ráhkada válgalogahallama. Válgalávdegoddi ollašuhtá sámedikki válgga dađi lági mielde go dán lágas mearriduvvo.

Válgalávdegoddái gullet ságadoalli ja guhtta eará lahtu, geas guđesnai lea persovnnalaš várrelahttu. Válgalávdegottis galgá leat lahttu ja várrelahttu Anára, Ohcejoga ja Eanodaga gielddain ja Soađegili gieldda Sámi bálgosa guovllus. Válgalávdegottis galgá leat maiddái Sámi giellalága (1086/2003) 3 § 1 čuoggás dárkkuhuvvon sámegielaid áššedovdamuš.

Sámedikki stivrra lahttu dehe várrelahttu dehe nuppástusohcanlávdegotti lahttu dehe várrelahttu ii sáhte leat válgalávdegotti lahttun iige várrelahttun.

21 §

Jienastanvuoigatvuohta

Sámedikki válgalogahallamii merkema eaktun lea olbmo ássanbáikái geahčakeahtá dasa lassin, mii 3 §:s mearriduvvo, ahte olmmoš deavdá maŋimusat válgadoaimmahusa maŋemus beaivve 18 jagi ja ahte son lea Suoma riikkavuloš dehe sus lea olgoriikka riikkavuložin leamaš ruovttugieldalágas (201/1994) dárkkuhuvvon ruovttugielda Suomas dalle, go ohcamuš válgalogahallamii váldimis galgá maŋemusat dahkkojuvvot.

22 §

Válgagelbbolašvuhta

Sámedikki válggas lea válgagelbbolaš juohke jienastanvuoigatvuodalaš, guhte lea miehtan evttohassan ja guhte ii leat vádjitválddalaš.

Evttohassan ii sáhte leat válgalávdegotti dehe nuppástusohcanlávdegotti lahttu dehe várrelahttu.

23 §

Válgalogahallan

Válgalávdegoddi ráhkada jienastanvuoigatvuodalaččain válgalogahallama. Válgalávdegoddi lea válgalogahallama registtardoalli.

Válgalogahallamii merkejuvvo gielddaid mielde alfabehtalaš ortnegii juohke jienastanvuoigatvuodalačča namma, persovdnadovddaldat, ruovttugiella ja čujuhus, juos dat leat dieđus. Válgalávdegoddi sáhtá geavahit álbmotdiehtovuogádaga dieđuid válgalogahallama ráhkadeamis. Ruovttugiella ja čujuhus ii goitge oaččo merkejuvvot válgalogahallamii, juos dat dieđut leat eiseválddi doaimma almmolašvuodas addojuvvon lága 24 § 1 momantta 31 čuoggá mielde suollemassan dollojuvvon dieđut dehe juos olbmo buohta álbmotdiehtovuogádahkii lea furkejuvvon álbmotdiehtovuogádagas ja Digi- ja álbmotdiehtovirgedoaimmahaga sihkkarastinbálvalusain addojuvvon lága (661/2009) 36 §:s dárkkuhuvvon dorvogiellidus.

Válgalogahallamii ferte ohcamušas váldojuvvot mielde jienastanvuoigatvuodalaš olmmoš. Eaktun válgavuogitvuodaid geavaheapmái lagamusat čuovvovaš sámedikki válggas lea, ahte ohcamuš dahkkojuvvo mañimusat válgajagi ovddit čakčamánu loahpa rádjai.

Ovddit válggas válgalogahallamii merkejuvvon olmmoš váldojuvvo válgalogahallamii ohcamuša haga, juos son deavdá gustojeaddji lágas mearriduvvon válgalogahallamii merkema gáibádusaid. Olmmoš ii goitge merkejuvvo válgalogahallamii, juos son almmuha válgalávdegoddái, ahte ii háliit merkejuvvot dasa. Válgalogahallama ráhkadeami oktavuodas válgalávdegoddi sáhtá iežas álgagis váldit dasa lassin vuhtii ođđajagimánu 1. beaivve 2027 dehe dan mañnel ordnejuvvon sámediggeválggas válgalogahallamii merkejuvvon jienastanvuoigatvuodalačča ovddit válgga mañnel jienastanvuoigatvuoda ahkái boahtán máná ja 21 §:s meroštallojuvvon áigemeari rádjai jienastanvuoigatvuoda ahkái boahtán máná. Dákkár olmmoš sáhtá goitge váldojuvvot válgalogahallamii easka dan mañnel, go son lea girjjálaččat almmuhan válgalávdegoddái atnit iežas sápmelažžan 3 § 1 momantta mielde.

Válgalávdegoddi nanne ja vuolláičállá válgalogahallama mañimusat válgajagi ovddit juovlamánu mañemus beaivve. Válgalávdegotti mearrádussii válgalogahallama nannemis ii oaččo ohccojuvvot nuppástus váidalemiin.

24 §

Almmuhusgoarta ja mearrádus

Válgálávdegoddi ráhkada juohke válgalogahallamii váldojuvvon olbmos almmuhusgoartta, mas bohtet ovdan jienastanvuoiggalaččain válgalogahallamii váldojuvvon dieđut, válgalogahallama oidnosis doallan, válggas jienasteapmi sihke válgabeaivve 31 a §:s mearriduvvon riekti jienastit válgabeaivve, ja válgálávdegotti čujuhus.

Válgálávdegoddi sádde almmuhusgoartta guđenai jienastanvuoigatvuođalažžii, gean čujuhus lea dieđus, áiggebáale ovdal válgalogahallama ásaheami oidnosii.

Válgálávdegotti mearrádus das, ahte olmmoš ii merkejuvvo válgalogahallamii, seamma ládje go mearrádus, mainna válgálávdegoddi lea guođđán dutkkakeahtta olbmo bivdaga šaddat váldojuvvot válgalogahallamii dehe almmuhusa, ahte son ii háliit šaddat merkejuvvo dasa, sáddejuvvo áššeosolažžii áiggebáale ovdal válgalogahallama ásaheami oidnosii.

25 §

Válgalogahallama oidnosis doallan

Válgálávdegoddi ásahe válgalogahallama dehe dan dieđuid earret personovddaldaga oidnosii nu, ahte oidnosis doallama áiggi nohkamis lea áigi válgga doaimmaheapmái unnimusat guhtta mánu.

Válgalogahallan dollojuvvo oidnosis 10 manŋálas árgabeaivve, maidda eai gula lávvordagat.

Válgalogahallama oidnosis doallamis doahttaluvvo, mii hálddahuslága 62 §:s mearriduvvo oppalašdiehtunaddimis, juos dán lágas ii eará ládje mearriduvvo.

25 a §

Válgalogahallama almmolašvuohta

Juohkehaččas lea vuoigatvuohta oahpásnuvvat válgalogahallamii ja dan ráhkadeami áššegirjiide dan áigge, go válgalogahallan dollojuvvo oidnosis. Válgalogahallan ja dan ráhkadeami áššegirjiit eai oaččo addojuvvot kopierema dehe govvea várás eaige dain oaččo váldojuvvot kopijjat. Válgalogahallamii merkejuvvon olbmos lea goitge riekti oažžut nuvtá váldosa dieđuin, mat sus leat váldojuvvon válgalogahallamii. Áššeosolačča vuoigatvuođas oažžut dieđu ášši gieđahallama áššegirjiin mearriduvvo eiseválddiid doaimma almmolašvuođas addojuvvon lága 11 §:s.

Válgalogahallan ja dakkár válgalogahallama gárvvisteami áššegirjiit, mat sisdoallet dieđuid olbmo etnihkalaš álgovuodas, galget dollojuvvo suollemassan eará go 1 momeanttas dárkkuhuvvon áigge. Suollemassandoallama geatnegasvuohta ii eastte dieđu addima sámediggái sámedikki doaibmaorgána lahtu ja várrelahtu válljema dehe álggarietti atnima čielggadeami várás iige dasa, guhte dárbbáša dieđuid jienastanvuoigatvuođas čielggadeami várás.

Válgalogahallama gárvvisteami áššegirjiid almmolašvuođas mearriduvvo eiseválddiid doaimma almmolašvuođas addojuvvon lágas.

25 b §

Válgalogahallama meattáhusa divvun

Válgálávdegoddi sáhtá divvut meattáhusa válgalogahallamis iežas álgagis dehe jienastanvuoigatvuođalačča gáibádusas. Gáibádus galgá goitge dahkkojuvvot 14 beaivvi siste válgalogahallama oidnosis doallama áiggi nohkamis. Nuppástusat galget dahkkojuvvot mañemusat guokte mánu ovdal válgadoaimmahusa álggaheami.

Juos olmmoš lasihuvvo válgalogahallamii, sutnje galgá sáddejuvvot ájahalakeahtá 24 §:s dárkkuhuvvon almmuhusgoarta.

Juos válgalogahallama boasttomerkejupmi divvojuvvot, divvumis galgá ájahalakeahtá almmuhuvvot áššáigulleaš olbmui, juos dat ii leat čielgasit dárbbasmeahttun.

26 §

Njulgengáibádus válgalogahallama mearrádusas

Son guhte oaidná, ahte lea vuoigatvuođaheamet guđđojuvvon eret válgalogahallamis, oažžu gáibidit válgalogahallama mearrádussii njulgema válgálávdegottis. Válgálávdegoddái čujuhuvvon njulgengáibádus galgá doaimmahuvvot válgálávdegoddái 14 beaivvi siste válgalogahallama oidnosis doallama áiggi nohkamis.

Juos válgálávdegoddái doaimmahuvvon njulgengáibádus lea bohtán mearreáiggi siste nuppástusohcanlávdegoddái, njulgengáibádus ii guđđojuvvo dutkkakeahtá. Njulgengáibádus galgá nuppástusohcanlávdegottis doaimmahuvvot dakkaviđe válgálávdegoddái.

Juos nuppástusohcanlávdegoddi mearrida, ahte olmmoš válđojuvvo válgalogahallamii, válgálávdegoddi sádde sutnje ájahalakeahtá 24 §:s jienastanvuoigatvuođalaččaide dárkkuhuvvon almmuhusgoartta.

Nuppástusohcamis njulgengáibádusa mearrádussii mearriduvvo 41 §:s.

26 a §

Jienasteapmi nuppástusohcanorgána mearrádusa vuođul

Olbmui, gii ovdal jienaid lohka ovdanbuktá válgálávdegoddái dehe válgabeaivve válgadoaimmagoddái nuppástusohcanorgána láhkafámolaš mearrádusa jienastanvuoigatvuođastis, várrejuvvot dilálašvuohta oažžut váлгаáššegirjjiid ja jienastit.

Olmmoš lea geatnegas luobahit válgálávdegoddái dehe oalil válgadoaimmagoddái mearrádusa dehe dan riektan duođaštuvvon kopijja válgalogahallamii merkejumi várás, mii áššis dahkkojuvvot.

27 §

Evttohasásaheapmi ja evttohaslogahallan

Evttohasa sámedikki válgii oazžu ásahtit unnimusat golmma jienastanvuoigatvuodalačča vuodđudan válljenovttastus, mas galgá leat áššeolmmoš ja várreáššeolmmoš.

Guhtenai jietnavuoigadahtton olmmoš oazžu oassálastit dušše ovttá evttohasa ásaheapmái. Juos olmmoš gullá guovtti dehe mángga válljenovttastussii, válgalávdegoddi ferte sihkkut su nama dain buohkain eret.

Válljenovttastus galgá dahkat evttohasohcamuša válgalávdegoddái mañimusat 31. beaivve ja dan dievasmahttimiid mañimusat 27 beaivve ovdal válgadoaimmahusa álggaheami.

Válgalávdegoddi galgá gárvvistit evttohaslogahallama mañimusat 21. beaivve ovdal válgadoaimmahusa álggaheami. Evttohaslogahallan galgá almmustahttojuvvot, sáddejuvvot válgááššeolbmuide ja dollojuvvot válgga áigge oidnosit.

Válgalávdegoddi mearrádussii evttohaslogahallamis ii oaččo ohccojuvvot sierra nuppástus.

28 §

Válgadoaimmahus

Sámedikki válga doaimmahuvvo borgemánu mañemus dievas vahku mánnodaga/vuossárgga rájes guđa vahku áigge. Válga doaimmahuvvo boasta bokte dehe nu ahte jienastanlihpu doaimmahuvvo muđui go boasta bokte válgalávdegoddi almmuhan báikái. Válga doaimmahuvvo sámiid ruovttuguovllus maiddá válgabeaivvi jienasteapmin.

Válgga doaimmaheamis galgá gulahuvvot almmolaččat.

29 §

Válgaáššegirjiit

Válgalávdegoddi galgá ajáhalakeahhtá válgadoaimmahusa álgima mañjel duodaštuslaččat doaimmahit juohke jienastanvuoigatvuodalažžii, gean čujuhus lea dieđus, válgalávdegoddi steampilaston jienastanlihpu, válgakonfaluhta, sáddenreivve, sáddenkonfaluhta, evttohaslogahallama ja jienastanrávvaga (válgaáššegirjiit).

Jienastanvuoigatvuodalažžii, guhte ii leat ožžon válgaáššegirjiid boasta mielde dehe geas dat muhtun siva dihte muđui váilot, galgá várrejuvvot vejolašvuohta oazžut válgaáššegirjiid válgalávdegoddi doaimmahagas, juoga válgabeaivvi jienastanbáikkis dehe válgalávdegoddi almmuhan eará báikkis.

Jienastanrávvagis galget namuhuvvot válgalávdegoddi doaimmahat ja eará báikkis, main válgaáššegirjiid sáhtá oazžut ja gosa dat sáhttet doaimmahuvvot, fitnančujuhusat ja rabasáiggit ja válgabeaivvi jienastanbáikkiid fitnančujuhusat ja rabasáiggit.

30 §

Jienasteapmi boasta bokte

Jienastanvuoigatvuodalaš sáhtá geavahit jienastanvuoigatvuodas go oazžu válgaáššegirjiid. Jienasteaddji galgá čielgasit merket jienastanlihppui dan evttohasa nummára, gean buorin addá iežas jiena.

Jienasteapmi lea čadahuvvon, go jienastanvuoigatvuodalaš lea guodđán jienastanlihpu sisdoallan giddejuvvon válgareivve ja deavdán ja vuolláičállán válgalávdegoddái čujuhuvvon sáddenreivve giddejuvvon sáddenkonfaluhtas duodaštuslaččat boastta fievrredeami várás. Juos jienasteaddji laktá mielde iežas almmuhusgoartta, son ii dárbbas merket sáddenreivii earágo iežas vuolláičállosa.

Jienaid lohkama álggaheami rádjai válgalávdegoddái boastta bokte boahtán jienat válđojuvvojit vuhtii jienaid lohkamis.

31 §

Jienasteapmi doaimmahettiin sáddenkonfaluhta válgalávdegoddái eará ládje go boastta bokte

Jienastanvuoigatvuodalaš dehe su fápmudan olmmoš sáhtta doaimmahit 30 §:s dárkkuhuvvon válgaaššegirjiid sáddenkonfaluhtastis maiddái válgalávdegotti doaimmahakkii dehe válgalávdegotti almmuhan eará báikái válgga njealját dievas vahku mánnodaga/vuossárgga ja guđát dievasvahku sotnabeaivve gaskkas sihke válgabeaivve man beare jienastanbáikki válgadoaibmagoddái.

Válgalávdegoddi ferte fuolahit das, ahte dan doaibmačuoggáide ja dan almmuhan eará báikkiide guđđojuvvon válgaaššegirjiit seailluhuvvojit válgasuollemasvuoda dorvvastan vuogi mielde ja ahte dat doaimmahuvvojit dorvvolaččat válgalávdegotti Anára doaimmahakkii ovdal jienaid lohkama álggaheami.

31 a §

Válgabeaivvi jienasteapmi

Válgabeaivvi jienasteapmi ordnejuvvo válgga doaimmaheami guđát vahku sotnabeaivve.

Válgabeaivvi jienasteapmi doaimmahuvvo oktanaga juohke sámiid ruovttuguovllu gielddas. Guđege gielddas lea unnimusat okta jienastanbáiki.

Jienastanvuoigatvuodalaš oažžu jienastit 31 g §:s dárkkuhuvvon vuogi mielde dušše dan sámiid ruovttuguovllu gielddas, mii lea merkejuvvon válgalogahallamii su ruovttugiellan.

Jienasteapmi galgá ordnejuvvot nu, ahte válgasuollemasvuolta seailu.

31 c §

Válgadoaibmagoddi

Válgalávdegoddi galgá áiggebáale ovdal válgga ásahtit guđenai jienastanbáikki várás válgadoaibmagotti, masa gullet golbma lahtu ja unnimusat guokte várrelahtu nu, ahte okta válgalávdegotti lahttu ja su persovnnalaš várrelahttu leat válgadoaibmagotti lahttun ja várrelahttun. Sámedikki válgga evttohas ii sáhte leat válgadoaibmagotti lahttun dehe várrelahttun.

Válgadoaibmagotti ságadoallin doaibmá válgalávdegotti ovddastan lahttu.

Válgadoaibmagoddi vállje dárbbu mielde gaskavuodastis várreságadoalli.

Válgadoaibmagottis lea mearridanváldi golmmalahttosazžan.

31 h §

Válgabeaivvi jienasteami nohkan ja válgabeavdegirji

Válgabeaivvi jienasteami nohkama maŋŋel válgadoaimmagoddi ferte fuolahit das, ahte seilejuvvon válgaurdna ja jienastanguovllu válgalogahallan, masa gullet jienastanmerkejumi, sihke vejolaččat válgadoaimmagoddái guđđojuvvon sáddenreivvet doaimmahuvvojit válgasuollemasvuoda seailluheami dorvvasteaddji vuogi mielde ja dárbbasmeahtun ájahallama haga válgalávdegotti Anára doaimmahahkii. Dasa lassin válgadoaimmagoddi ferte fuolahit seilenreaidduid duššadeamis dalán urna seilema maŋŋel. Válgalávdegoddi ferte fuolahit válgaurtna ja jienastanguovllu válgalogahallama seailluheamis dorvvolaš báikkis jienaid lohkama álggaheami rádjai.

Válgadoaimmagoddi ferte lassin fuolahit das, ahte válgabeaivvi jienasteamis dollojuvvo beavdegirji, masa merkejuvvojit:

- 1) beaivi ja diibmoáiggit, goas válgabeaivvi jienasteapmi álggii ja julggaštuvvui nohkan;
- 2) mielde orron válgadoaimmagotti lahtut ja várrelahtut;
- 3) válgaveahkit ja jienasteaddji iežas válljen veahkit; sihke
- 4) jienasteddjiid mearri.

32 §

Jienasteapmi dikšunlágádusas ja ruovttus

Lágádusas, mii lea sámiid ruovttuguovllus, dikšuma vuollásaččat ja dat ruovttuguovllus, geat dikšojuvvojit ruovttus ja geat eai muđui sáhte jienastit almmá mearihis váttisvuodaid, ožžot jienastit dikšunbáikkisteaset.

Dikšunbáikkis jienasteami várás válgalávdegoddi mearrida gažaldatvuloš gieldda válgalávdegottis ovddastan lahtu ja várrelahtu válgadoaimmaheaddjin ja su várreolmmožin. Válgadoaimmaheaddji várreolmmožin sáhttá nammaduvvot earánai bargui heivvolaš olmmoš.

Dikšunbáikkis jienastettiin jienasteamis galgá jienasteaddji ja válgadoaimmaheaddji lassin leat mielde jienasteaddji válljen dehe dohkkehan sámedikki válgalogahallamii jienastanvuogitvuodalažžan merkejuvvon olmmoš.

34 §

Jienaid lohkama álggaheapmi

Válgalávdegoddi álggaha jienaid lohkama válgadoaimmahusa maŋŋelaš mánnodaga/vuossárgga diibmu 9. Jienaid lohkama álggaheami maŋŋel boahtán sáddenkonfaluhtat guđđojuvvojit rabakeahhtá ja vuhtii válddekeahhtá. Doaimmahusas dollojuvvo beavdegirji.

Válljenovttastusa áššeolbmoss ja várreáššeolbmoss lea riekti orrut mielde jienaid lohkamis.

35 §

Merken válgalogahallamii

Jienaid lohkan álggahuvvo nu ahte sáddenkonfaluhtat rahppojuvvojit ja buot 30 ja 31 §:s mearriduvvon vuogi mielde jienastan olbmot merkejuvvojit sáddenreivve mielde válgalogahallamii.

Jienasteapmi galgá guđđojuvvot vuhtii válddekeahtá:

- 1) juos jienastan olmmoš ii leat merkejuvvon válgalogahallamii jienastanvuogitvuodalažžan dehe juos boahtá ovdan, ahte son lea jápmán ovdal válgadoaimmaha álggaheami,
- 2) juos sáddenreivve lea nu váilevaš, ahte ii sáhte sihkkarit gávnnavuvvot, gii olbmuid lea jienastan; dehe
- 3) juos válgakonfaluhttii lea dahkkojuvvon merken, mii guoská jienasteaddji dehe evttohasa dehe eará áššehis merken.

Juos sáddenreivviin boahtá ovdan, ahte jienastanvuogitvuodalaš lea jienastan eanet háviid 30 dehe 31 §:s dárkkuhuvvon vuogi mielde, vuhtii váldojuvvo dušše okta sáddenkonfaluhtain.

Eará go válgabeaivve jienasteapmi galgá guđđojuvvot vuhtii válddekeahtá maidái, juos jienastanguovllu válgalogahallamii dahkkojuvvon merkemiin boahtá ovdan, ahte áššeosolaš lea jienastan válgabeaivve 31 g §:s dárkkuhuvvon vuogi mielde.

Go visot jienasteaddjit leat merkejuvvon válgalogahallamii ja jienasteamis vuhtii válddekeahtá guđđojuvvon válgareivvet sáddenkonfaluhtaineaset leat sirrejuvvon dohkkehuvvon konfaluhtain, de dohkkehuvvon válgakonfaluhtat biddjojuvvojit rabakeahtá válgaurdnii.

38 §

Válgabohtosa mearrahuvvan

Sámedikki lahttun válljejuvvojit 21 eanemus jienaid ožžon evttohasa, dainna eavttuin, ahte sin joavkkus leat unnimusat 10 §:s mearriduvvon mearri evttohasat Anára, Ohcejoga ja Eanodaga gielddain ja Soađegili gieldda Sámi bálgoša guovllus. Juos 10 §:s mearriduvvon mearrit eai dieva, bohtet gažaldatvuloš gielddas dehe guovllus válljejuvvo čuovvovaš eanemus jienaid ožžon evttohasat nu, ahte 10 § eavttut ollašuvvet. Juos muhtin ruovttuguovllu gielddas dehe guovllus eai leat ášahuvvon mearri evttohasat, válljejuvvo šaddet čuovvovaš eanemus jienaid ožžon evttohasat ruovttuguovllus.

Várrelahttun šaddet válljejuvvo Anára, Ohcejoga ja Eanodaga gielddain ja Soađegili gieldda Sámi bálgoša guovllus evttohasain válljejuvvon šaddan maŋŋel čuovvovaš eanemus jienaid ožžon evttohas.

Juos jietnemeahtit leat lihka stuorrát, čovdojuvvo evttohasaid gaskavuoda ortnet vuorbádeamiin.

Evttohasa gielda dehe guovlu mearrahuvvá jienaid lohkamis dan mielde, gos sus lea leamaš ruovttugielda evttohasan álgima mearreáiggi nohkanáigemuttus.

39 §

Válgabohtosa nannen

Válgálávdegoddi nanne válgabohtosa goalmát beaivve jienaid lohka álggaheamis doallan čoahkkimisttis.

Válgaboadus galgá almmuhuvvot dakkaviđe riekteministerijai sámedikki lahtuid ja várrelahtuid mearrideami várás bargoseaset čuovvovaš doaibmaáigodahkii.

40 §

Váidalus válgabohtosis

Jienastanvuoigatvuodalaš, guhte oaidná, ahte válgálávdegotti doaibmabidju dehe mearrádus, mii guoská válgabohtosa nannema, lea lága vuostá, sáhttá dahkat sámedikki stivrii njulgengáibádusa mañemusat 14 beaivve dan beaivvis, goas válgálávdegoddi lea nannen válgga bohtosa. Nuppástusohcamis válgalogahallama áššiin mearriduvvo 5 logus.

Sámedikki stivra ferte gieđahallat njulgengáibádusa hohpoláččat ja mañemusat ovdal válgajagi nohkama.

Sámedikki stivrra mearrádussii oážžu ohcat nuppástusa nu ahte váidala alimus hálddahušiektái mañemusat 14 beaivve dan beaivvis, goas áššeosolaš lea ožžon diehtun sámedikki stivrra mearrádusa. Nuppástusohcamis čuvvojuvvo muđui, mii riektegeavvamis hálddahušiektái addojuvvon lágas mearriduvvo.

Juos válgálávdegotti 1 momeanttas dárkkuhuvvon mearrádus dehe doaibmabidju lea leamaš lága vuostá ja dát lea váikkuhan válgabohtosis, válgaboadus ferte njulgejuvvot ja stáhtaráđđi ferte dárbbu mielde mearridit sámedikki lahtuid ja várrelahtuid njulgejuvvon válgabohtosa vuodul.

Juos válgaboadus ii sáhte njulgejuvvot, válgga ferte mearriduvvot doallat ođđasit.

40 c §

Dárkilit njuolggadusat

Riekteministeriija ásaheamis sáhttet addojuvvot dárkilit njuolggadusat:

- 1) gulahušain, mat laktásit válgii;
- 2) válgalogahallamii ohcaleamis ja válgalogahallamis sihkkumis sihke čilgehusain, mat laktojuvvojit ohcamuššii;
- 3) válgalogahallama oidnosis doallamis;
- 4) evttohasohcamušas ja evttohaslogahallamis;
- 5) válgabeaivvi jienasteami ordnemis, juos gieđddas lea eanet go okta válgabeaivvi jienasteami jienastanbáiki;
- 6) jienastanlihpas; sihke
- 7) válgááššegirjiid seailluheamis.

5 lohku

Nuppástusohcan válgalogahallanáššiin

41 §

Nuppástusohcanlávdegotti bargu ja doaibmaváldi

Sámedikki válgalogahallanáššiid nuppástusohcanlávdegoddi (nuppástusohcanlávdegoddi) doaibmá vuosttaš nuppástusohcandássin sámedikki sámedikkis addojuvvon lága 26 § mielde válgalogahallamii váldima ja das sihkkuma áššiin.

Nuppástusohcanlávdegoddi, mii doaibmá sámedikki olis, lea iešmearrideaddji ja sorjjasmeahtun doaibmaorgána.

41 a §

Nuppástusohcanlávdegotti ságadoalli ja eará lahtut

Nuppástusohcanlávdegotti jodiha ságadoalli, gii sáhtta leat váldodoaibmasaš.

Nuppástusohcanlávdegottis leat dasa lassin siidodoaibmasaš lahttun okta láchkaolmmoš- ja guokte áššedovdilahttu. Dasa lassin nuppástusohcanlávdegottis leat doarvái olu várrelahtut. Várrelahttui guoskaduvvo, mii lágas mearriduvvo nuppástusohcanlávdegotti lahtus.

Go ságadoalli lea eastahuvvan, de ságadoalli mearriduvvon doaibmaválddi geavaha nuppástusohcanlávdegotti láchkaolmmošlahttu (váreságadoalli).

41 b §

Ságadoalli ja eará lahtu gelbbolašvuohta ja nammadeapmi

Nuppástusohcanlávdegotti ságadoalli ja láchkaolmmošlahttu galgaba deavdit duopmostuollolága 10 logu 1 § 1 momeanttas mearriduvvon duopmára almmolaš gelbbolašvuođa eavttuid.

Nuppástuslávdegotti eará lahtuin gáibiduvvojit vuoiggalašvuohta, ahte lea siste nuppástusohcanlávdegotti doaibmasuorggi áššiin ja dárbbášlaš persovnnalaš iešvuođat. Nuppástusohcanlávdegotti ságadoalli ja eará lahttu ii dárbbáš leat merkejuvvon sámedikki válgalogahallamii.

Stáhtaráđdi ásaha nuppástusohcanlávdegotti guđa jahkái háválassii. Stáhtaráđdi mearrida nuppástusohcanlávdegotti ságadoalli virgásis doaisttázii ja eará siidodoaibmasaš lahtuid doaibmaáigodahkii. Nuppástusohcanlávdegoddi ásašuvvo sámedikki evttohusas.

Sámedikki lahttu dehe várrelahttu, válgalávdegotti lahttu dehe várrelahttu dehe olmmoš, guhte lea sámedikki bálvalusas, ii sahte gullat nuppástusohcanlávdegoddái. Ovddabealde 22 § mielde sámedikki válgga evttohas ii sáhte leat nuppástusohcanlávdegotti lahttu dehe várrelahttu.

Nuppástusohcanlávdegotti ságadoalli ja eará lahttu ferte almmuhit iežas čanolašvuođaid birra. Čanolašvuođain almmuheapmái guoskaduvvo, mii duopmostuollolága (673/2016) 17 logu 17 §:s mearriduvvo áššedovdilahttu geatnegasvuođas almmuhit iežas čanolašvuođaid birra.

Čanolašvuođa almmuhus addojuvvo riekteministerijai sihke diehtun nuppástusohcanlávdegoddái. Čanolašvuođa dieđuid registreremis doahttaluvvo, mii duopmáriid čanolašvuohta- ja siidodoaibmaregistaris addojuvvon lágas (565/2015) mearriduvvo.

41 c §

Nuppástusohcanlávdegotti ságadoalli ja lahtu báikki luomosnuvvan

Nuppástusohcanlávdegotti ságadoalli ja lahtu vuoigatvuodas bissut barggustis guoskaduvvo, mii duopmárvirggi hálldašeaddjis mearriduvvo.

Juos nuppástusohcanlávdegotti ságadoalli dehe eará lahtu bargu luomosnuvvá gaskan doaibmabaji, mearriduvvo manisčuovvu loahppadoaibmaáigodahkii.

41 d §

Duopmára nannehus

Álggadettiin bargosis nuppástusohcanlávdegotti ságadoalli ja eará lahttu ferte addit duopmára nannehusa, juos son ii leat dan dahkan juo árabut. Duopmára nannehusa addimis mearriduvvo duopmostuollolága 1 logu 7 §:s.

41 e §

Ságadoalli ja eará lahtu sajádat

Nuppástusohcanlávdegotti ságadoalli ja eará lahttu lea sorjjasmeahttun geavahettiin duopmoválldi.

Nuppástusohcanlávdegotti ságadoalli ja eará lahttu doaibmá duopmára ovddasvástádusain, mas mearriduvvo dárkileappot duopmostuollolága (673/2016) 9 logus.

Nuppástusohcanlávdegotti ságadoalli ja lahttu lea geatnegas earránit barggustis ovdal dan mánu nohkama, goas son deavdá 70 jagi.

41 f §

Áššemeannudeaddjit

Nuppástusohcanlávdegottis leat dárbbášlaš mearri váldo- dehe siidodoaibmasaš áššemeannudeaddjit ja eará bargoveahka.

Nuppástuslávdegotti áššemeannudeaddjis galgá leat duopmára virgái vuoigadahtti dutkkus.

Áššemeannudeaddji bargguin mearriduvvo dárkileappot nuppástusohcanlávdegotti bargoortnegis.

Nuppástusohcanlávdegoddi nammada nuppástusohcanlávdegotti áššemeannudeddjiid ja eará bargoveaga.

41 g §

Nuppástusohcanlávdegotti čoavddusčoakkádus

Nuppástusohcanlávdegotti áššit čovdojuvvojit nuppástusohcanlávdegotti áššemeannudeamis dievasčoahkkimis.
Dievasčoahkkimis lea mearridanváldi, go mielde leat ságadoalli ja láhkaolmmošlahttu ja unnimusat okta áššedovdilahttu.

41 h §

Ášši gieđahallan

Ášši gieđahallamii nuppástusohcanlávdegottis guoskaduvvo riektegeavvamis hálddahasáššiin addojuvvon láhka, juos dán lágas ii sierra nuppe ládje mearriduvvo.
Nuppástusohcanlávdegotti addin mearrádus lea nuvtá.

41 i §

Gieđahallama almmolašvuohta

Riektegeavvama almmolašvuođas nuppástusohcanlávdegottis guoskaduvvo, mii riektegeavvama almmolašvuođas hálddahasduopmostuoluin addojuvvon lágas (381/2007) mearriduvvo.

41 j §

Ruhtadeapmi

Nuppástusohcanlávdegotti golut máksojuvvojit stáhta ruhtaváriin.
Nuppástusohcanlávdegotti ságadoalli ja lahtuid bálkkašumit mearriduvvojit riekteministeriija nannen ákkaid mielde.

41 k §

Bargoortnet

Nuppástusohcanlávdegotti organisašuvnnas, bargamis ja bargoveagas mearriduvvo dárkileappot nuppástusohcanlávdegotti bargoortnegis, man nuppástusohcanlávdegotti dievasčoahkkin nanne.

41 l §

Nuppástusohcanmeannudeapmi

Nuppástusohcanlávdegoddái čujuhuvvon váidalus galgá doaimmahuvvot válgalávdegoddái 14 beaivvi siste válgalávdegotti njulgengáibádusa geažil dahkkojuvvon mearrádusa diehtunoažžumis.

Válgálávdegoddi galgá ájahalakeahtta doaimmahit váidalusa, ášši áššegirjjiid ja iežas cealkámuša váidalusas nuppástusohcanlávdegoddái.

Juos válgálávdegoddái doaimmahuvvon váidalus lea boahtán mearreáiggi siste nuppástusohcanlávdegoddái, váidalus ii guđđojuvvo dán vuodul dutkkakeahtta. Váidalus ferte dalle doaimmahuvvot ájahalakeahtta válgálávdegoddái.

Nuppástusohcanlávdegoddi ferte giedahallat váidalusa hohpolažžan.

Nuppástusohcamis nuppástusohcanlávdegotti mearrádussii mearriduvvo 41 m §:s.

41 m §

Joatkkaváidalus alimus hálddahusriektái

Nuppástusohcanlávdegotti mearrádussii oažžu ohccojuvvot nuppástus go váidaluvvo alimus hálddahusriektái, juos alimus hálddahusriekti miediha váidalanlobi.

Váidalanlobi ohcamii ja miediheapmái guoskaduvvo, mii riektegeavvamis hálddahusáššiin addojuvvon lága 110 ja 111 §:s mearriduvvo. Váidalanlobi guoskevaš mearrádusa ákkastallamii guoskaduvvo, mii riektegeavvamis hálddahusáššiin addojuvvon lága 112 § 2 momeanttas mearriduvvo. Muđui nuppástusohcamis alimus hálddahusriektái guoskaduvvo, mii riektegeavvamis hálddahusáššiin addojuvvon lágas mearriduvvo.

6 kapihttal

Dihto njuolggadusat

42 §

Nuppástusohcan

Sámedikki stivrra ja lávdegotti sihke sámedikki ásahan eará doaibmaorgána mearrádussii oažžu ohccojuvvot nuppástus go váidaluvvo sámediggái, juos dán lágas dehe eará sajés lágas ii nuppe ládje mearriduvvo. Sámedikki mearrádussii oažžu ohccojuvvot nuppástus go váidaluvvo alimus hálddahusriektái. Nuppástusohcamis mearriduvvo riektegeavvamis hálddahusáššiin addojuvvon lágas.

43 §

Bargoveaga váldin

Sámediggi nammada dehe váldá iežas bargoveaga.

43 a §

Riekti ealáhahkii

Olbmui, geat leat sámédikki bálvalusas, lea riekti ealáhahkii ja sin jápmima maŋgel sin ávkeoažžu lea riekti bearašealáhahkii stáhta váriin heivvolaš osiid mielde seamma njuolggadusaid mielde go olbmui, geat leat stáhta bálvalusas, ja sin ávkeoažžu.

Ovddabealde 1 momenantas dárkkuhuvvon ealáhatdovvu ordnemis mielddisbuktin goluin sámédiggi lea geatnegas máksit ealáhatmávssu daði lági mielde go stáhta ealáhatruhtarájus addojuvvon lágas (1297/2006) mearriduvvo.

Ealáhatdovvu ollašuttima várás sámédiggi galgá jahkásaččat almmuhit stáhtakontuvrii dieđuid olbmui, geat leat sin bálvalusas. Dieđut almmuhuvvojit stáhtakontuvrra addin rávvagiid mielde.

Juos ealáhatmáksu ii máksojuvvo mearraáiggis, stáhta ealáhatruhtarádju berrojuvvo jahkásaš maŋnonanreantu reantolága (633/82) 4 § 1 momenantas dárkkuhuvvon reantovuoddu mielde.

Ealáhatmávssut ja maŋnonanreantut ožžojuvvojit bearrat dan ortnegis go vearuid ja mávssuid ollašuttimis addojuvvon lágas (706/2007) mearriduvvo.

43 b §

Suollemassandoallan- ja vahátbuhtadusgeatnegasvuotta

Sámédikki dehe 14 §:s dárkkuhuvvon doaibmaorgána lahttu dehe 18 c §:s dárkkuhuvvon ruhtadoalodárkkisteaddji ii oaččo vierrásii lobi haga almmuhit iige geavahit priváhta ávkinis, maid son barggu divššodettiinis beassan diehtit nuppi olbmo priváhta diliin, ekonomalaš sajádagas dehe fitnodat- dehe ámmátsuollemasvuodas.

Ovddabealde 1 momenantas dárkkuhuvvon olmmoš lea geatnegas buhttet vahága, man son barggustis lea vásedin dehe dagahemiin dahkan sámédiggái. Seamma guoská dán lága rihkkumiin earái dagahuvvon vahát.

Vahátbuhtadusa soabahallamis sihke, juos buhtadusgeatnegasat leat eanet, ovddasvástádusa juohkahuvvamis lea fámus, mii vahátbuhtaduslágas (412/74) mearriduvvo.

Virgeolbmo ja bargi vahátbuhtadusgeatnegasvuodas lea fámus, mii vahátbuhtaduslágas ja eará sajés mearriduvvo.

Dát láhka boahtá fápmui mánu beaivve 20 .

Sámédiggái, man doaibmaáigodat lea gaskan dán lága fápmui boadedettiin, guoskaduvvo 10 § dakkárin go dat lei dán lága fápmui boadedettiin.

Sámédiggi, man doaibmaáigodat lea gaskan lága fápmui boadedettiin, joatká barggustis vuosttažiid dán lága mielde válljejuvvon sámédikki doaibmaáigodaga álggu rádjai.

Dán lága fápmui boadedettiin johtui bohtán 9 §:s dárkkuhuvvon áššái guoskaduvvo dán lága fápmui boadedettiin gustojeaddji 9 §. Dákkár áššái eai guoskaduvvo dán lága 9 a ja 9 b §:t.

SAAMELAISTEN KOTISEUTUALUEEN KARTTA

